

KAKO DO DELOVNIH MEST V LESNI PANOGI

Kmalu bodo minila tri leta, od kar je generalni sekretariat vlade RS s promocijskim sloganom *Les je lep* pripravil Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020.

Akcijski načrt je les opredelil kot strateško surovino, njegov namen pa je z različnimi ukrepi prispevati k večji učinkovitosti celotne gozdno-lesne verige s poudarkom na:

- povečanju poseka in negovanosti gozdov, skladno z načrti za gospodarjenje z gozdovi;
- povečanju količin in predelave lesa na višjih zahtevnostnih stopnjah z boljšo izrabo obstoječih in novimi tehnologijami predelave lesa;
- povečanju porabe lesa in ustvarjanjem trga za lesne proizvode in storitve, kar bi naj prispevalo k zagotovitvi novih delovnih mest in rasti dodane vrednosti na zaposlenega v gozdarski in lesno-predelovalni panogi.

V vsem tem času se za uresničitev v akcijskem načrtu zastavljenih ciljev ni veliko spremenilo v pozitivni smeri, v negativni pač.

Stanje v gospodarskih družbah se je ekonomsko zelo poslabšalo, posledično je bilo dodatno izgubljenih veliko delovnih mest. Les nam v gozdu še vedno gnije, pa ne zgolj zaradi žleda.

Dejstvo je, da nam gozdno-lesna veriga propada – kljub 60-odstotni pokritosti Slovenije z gozdovi.

Še pred 30 leti je bilo v gozdarstvu, lesni predelavi in pohištveni industriji zaposlenih okoli 45.000 ljudi, medtem ko jih je danes v vseh treh le še dobrih 11.000. Gozdarstvo, lesarstvo in proizvodnja pohištva zaposlujejo le še 1,5 % vseh zaposlenih v slovenskem gospodarstvu.

K sreči se zdi, da se situacija začenja spreminjati, vsaj na deklarativni ravni je videti tako.

Lesna panoga je opredeljena kot slovenska razvojna prioriteta, svoje mesto je našla tudi v socialnem sporazumu za obdobje 2015–2016. Socialni partnerji si prizadevamo, da jo Vlada RS uvrsti med svoje prioritete v Nacionalnem reformnem programu 2015–2016. Zelo pomembno je tudi dejstvo, da minister

Počivalšek ustanavlja direktorat za les pri Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, s čimer bo lesna panoga prvič dobila naslov, prek katerega bo lahko neposredno vplivala na izboljšanje stanja.

Glede na to, da naslednje leto potečejo koncesijske pogodbe za gospodarjenje z gozdovi, ki so, takšne, kakršne so, naredile veliko škode, in ob dejstvu, da se pripravljajo spremembe Zakona o gospodarjenju z gozdovi, je čas, da temeljito razmislimo, kako bomo zastavili bodoče delo v gozdno-lesni verigi.

Pri spreminjanju stanja je nujno treba izhajati iz naslednjih dejstev:

- gozd je javno dobro, neoziraje se na to, v čigavi lasti je, zato je treba z zakonom natančno določiti minimalne pogoje za gospodarjenje z gozdovi;
- glede na enormno lastniško razpršenost je treba najti način, kako čimbolj povečati obseg gozdov v državni in občinski lasti. Ob dejstvu, da je povprečna velikost gozdne posesti na lastnika gozda zgolj 2,6 ha in da je kar 68 % lastnikov gozdov z manj kot 1 ha gozda, zgolj 9 % je tistih, ki imajo v lasti več kot 5 ha gozda. To nam da misliti, da na teh podlagah umno gospodarjenje sploh ni možno;
- v čimkrajšem času se mora doseči, da bo posek dosegel 75 % letnega prirasta, kar je ob tako veliki lastniški razpršenosti komajda verjetno;
- proučiti je treba, kako bo slovenska lesna industrija prednostno oskrbovana s hlodovino iz gozdov v državni lasti, predvsem pa, kako čim več hlodovine razrezati in nato finalno obdelati v Sloveniji. Prednost do hlodovine iz državnih gozdov bi morale imeti slovenske žage in lesni obrati. Odpraviti je treba nelogičen privilegij, ki ga imajo nekateri koncesionarji, ki svoje žage oskrbujejo s hlodovino po bistveno nižji ceni kot ostale žage, s čimer z lesom iz državnih gozdov nelojalno konkurirajo drugim žagam;
- glede na to, da je v slovenski lesni industriji še precej lesarskega znanja in da je izobraževalni sistem sposoben zagotavljati kakovosten strokovni kader, je treba razmisliti, kako ponovno oživiti nekoč močna lesarska središča, predvsem pa tam, kjer je največ kakovostnih gozdov – Kočevsko, Notranjsko, Gorenjsko, Štajersko;
- poskrbeti je treba za enakomerno geografsko razpršenost, kar omogoča skladen regionalni razvoj. Kot absurdno situacijo navajam primer

Maribora, v katerem imata sedež dva vrhunska proizvajalca montažnih hiš – Lumar in Marles, nedaleč stran na Ptuju še Kager, ki pa ves konstrukcijski les kupuje v Avstriji ali celo Nemčiji. Na tej lokaciji imamo odlične pogoje za ponoven zagon lesne panoge, saj so za to dani vsi pogoji. V neposredni bližini imamo zadostno količino kakovostne lesne mase, tu so trije odlični proizvajalci montažnih hiš z veliko lesarskega znanja, tu je tudi Srednja lesarska šola Maribor, hkrati je tu mariborska univerza, ki producira visokošolski kader vseh profilov. Vse te subjekte, vključno s sedanjim koncesionarjem – GG Maribor, je treba logično povezati in poiskati model za ponovno oživitev lesne panoge v Mariboru. S tem bi pomagali tem gospodarskim subjektom in obubožanemu Mariboru in širši okolici. Maribor navajam zato, ker ga najboljše poznam, hkrati pa vem, da se podobne zgodbe lahko spletejo v vsaj še treh podobnih centrih v Sloveniji;

- da bi dosegli zgoraj naštetu, je treba analizirati delujoče gospodarske subjekte in jim ob pogoju, da imajo kakovostne programe, trg in znanje, zagotoviti finančno podporo pod čimbolj ugodnimi pogoji za realizacijo teh programov. Dejstvo je, da je večina gospodarskih subjektov finančno povsem izčrpanih, da jim banke zaradi slabih poslovnih rezultatov ne morejo odobravati kreditov. Nenazadnje so ti subjekti skorajda v celoti brez lastnih sredstev, praviloma tudi brez lastnega kapitala. V takšnih primerih bi država lahko nastopila z jamstveno shemo. Razdolževanje podjetij je možno tudi tako, da banke začasno vstopijo v lastništvo podjetij na način, da svoje terjatve začasno pretvorijo v lastniške deleže.

V podkrepitev gornjega pričajo naslednji podatki:

- v začetku 2014 je v slovenski lesni panogi delovalo 549 gospodarskih subjektov, ki so zaposlovali le še 6.120 delavcev. 337 gospodarskih družb je ustvarilo 26,6 mio dobička, preostalih 186 je ustvarilo 16,7 mio izgube. Neto bilanca je slabih 10 mio € dobička. Veliko slabše je bilo v proizvodnji pohištva, kjer je bilo 349 gospodarskih subjektov, ki so zaposlovali le še 3.788 delavcev. Vsi skupaj so ustvarili 6 mio € bilančne izgube;

- država mora z vsemi možnimi ukrepi podpirati trajnostno gradnjo tako stanovanjskih kakor tudi raznih poslovnih objektov, kot so šole, vrtci, hoteli, športni objekti, poslovni prostori in podobno. V Sloveniji je, kot že omenjeno, kopica odličnih proizvajalcev montažnih hiš, ki sodijo v sam evropski vrh. Veliko je tudi odličnih proizvajalcev stavbnomizarskih izdelkov iz lesa;
- izkoristiti moramo dejstvo, da imamo neprecenljivo bogastvo, s katerim nas je obdarila narava. Zavedati se moramo dejstva, da bo v svetu po letu 2020 pričelo primanjkovati lesa, tako kot napoveduje dr. Guido Hora iz nemškega Fraunhofer Instituta. Čas je že, da se zavemo, da nam ni treba delati dragih vrtin in iskati nafte in plina, ob dejstvu, da nam pred nosom rastejo drevesa. Lesna industrija je nenazadnje ekološko prijazna, za razliko od mnogih drugih, s katerimi se ukvarjamo;
- če ne bomo poskrbeli za korenito spremembo stanja, se nam bo zgodilo, da bomo zelo hitro ostali brez večine še delujočih podjetij, kar bo pripeljalo do tega, da bomo naš les prodajali le še tujcem. Takrat seveda po cenah, ki jih bodo določali oni;
- čas je torej, da iz slogana *Les je lep* tudi nekaj naredimo. Govorili smo že veliko in preveč.

Maribor, 20. 3. 2015

Državni svetnik:

Milan Lukić